

ת"פ 69103/01/20 - מדינת ישראל נגד מוחמד אבו סרחאן

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 69103-01-20 מדינת ישראל נ' אבו סרחאן

3.6.2021

לפני כב' השופטת תמר בר-אשר

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מוחמד אבו סרחאן

הנאשם

באת-כוח המאשימה: עו"ד מיכל אזולאי (פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי))

בא-כוח הנאשם: עו"ד מוחמד מחמוד

גזר דין

על פי הכרעת הדין מיום 21.10.2020, הנאשם הורשע בהתאם להודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה, לפי סעיף 448 בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - **החוק**).

הסדר הטיעון לא כלל הסכמה בעניין העונש, אלא רק את תיקון כתב האישום, הסכמה שלפיה בטיעוניהם לעונש לא יחרגו הצדדים מעובדותיו וכן הוסכם כי יוגש תסקיר מטעם שירות המבחן קודם לשמיעת הטיעונים לעונש.

ישיבת הטיעונים לעונש התקיימה ביום 20.5.2021 (לאחר מספר דחיות, לבקשת שירות המבחן ולבקשת בא-כוח הנאשם).

עובדות כתב האישום

2. קודם לאירוע ועל רקע סכסוך בין הנאשם לבין מוחמד עמירה, בעלה לשעבר של אחותו (להלן - **המתלונן**), החליט הנאשם להצית את רכבו של המתלונן, מסוג יונדאי טוסון (להלן - **הרכב**).

3. ביום 28.12.2019 בשעה 01:13, הגיע הנאשם אל אזור מגוריו של המתלונן במזמוריה, בעודו נוהג בג'יפ ומצויד בבקבוק מלא בבנזין שרכש בתחנת דלק סמוכה. הנאשם שפך את הבנזין על גלגלי רכבו של המתלונן ומתחתיו, הצית את הרכב באמצעות מצית ונמלט מן המקום. כתוצאה מההצתה המתוארת, נשרף רכבו של המתלונן.

תסקיר שירות המבחן

עמוד 1

4. על פי התסקיר מטעם שירות המבחן, הנאשם בן 27, רווק. מאז חקירתו הוא שוהה במעצר בית לילי בבית הוריו בצור באהר ומאז חודש אוגוסט 2020, בהמלצת שירות המבחן ועל רקע קשייו הכלכליים, הוא רשאי לצאת בשעות היום לעבודה במסעדה, בפיקוח אחיו.

הנאשם הוא הצעיר מבין עשרה ילדים. יליד בית-לחם, שמשפחתו עברה לגור בצור באהר עת היה בן פחות משנה. בעבר אביו עבד כנהג הסעות עבור קופת חולים, אך כיום אינו עובד. אמו עקרת בית. קשריו של הנאשם עם בני משפחתו טובים וקרובים. הוא למד 9 שנות לימוד ולאחר מכן נשר מהלימודים כדי לסייע בפרנסת משפחתו. לדבריו, קודם שהפסיק את לימודיו, חלה התדרדרות בלימודיו, אך מעולם לא היו לו בעיות משמעת או קשיים חברתיים.

5. הנאשם החליף מקומות עבודה רבים ובין השאר עבד בבנייה, בשיפוצים, בשטיפת כלים במסעדות ובמכירה בחנות נעליים. במועד עריכת התסקיר, עבד במסעדה בשטיפת כלים ובסיוע במטבח. לאחרונה החל לקדם הוצאת רישיון נהיגה על משאית לצורכי עבודה.

הנאשם שלל שימוש בסמים. לדבריו, בעבר שתה אלכוהול אך בעקבות הליך פלילי בשל נהיגה בהשפעת משקאות משכרים, החליט להימנע מצריכת אלכוהול. במקביל, שינה את אורח חייו, החל באימוני כושר גופני ולדבריו, אף השיל ממשקלו באופן משמעותי.

לנאשם אין הרשעות קודמות. עם זאת, נפתח נגדו הליך פלילי נוסף אשר במסגרתו הוא מואשם בעבירת פציעה (ת"פ 15276-01-20 בבית משפט השלום בירושלים).

6. הנאשם טען כי העבירה הנדונה נעברה על רקע סבל רב שסבלה אחותו מהקשר הזוגי עם בן זוגה לשעבר, המתלונן, במשך כעשר שנים, אשר בא לידי ביטוי באיומים מצדו על חייה ובהתנכלויות קשות כלפיה. בין השאר טען הנאשם, כי שתיים מבנותיה של אחותו נפטרו סמוך ללידתן, על רקע אלימות קשה שהיא חוותה מהמתלונן במהלך הריונותיה וכי אף אחד מילדיה, כיום כבן 5, היה קורבן לחוויות טראומטיות מצד משפחת המתלונן. הנאשם אף התלווה לאחותו להגשת תלונה במשטרה נגד המתלונן וכיום מתנהל נגדו הליך משפטי בשל האלימות שהפעיל נגדה. עוד נטען, כי המתלונן הפר צו הרחקה שניתן נגדו, יצר קשר עם האחות ואיים עליה. על רקע כל אלו, טען הנאשם, כי התקשה לראות את סבלה של אחותו שעמה הוא בקשר קרוב מאוד ולפיכך חש צורך להגן עליה. עוד סיפר, כי במהלך שנות נישואי אחותו והמתלונן, נערכו מספר סולחות ואף הוא עצמו נהג לבקר את המתלונן ולדבר על ליבו, אך כפי שמשתמע מהתסקיר, ככל הנראה ללא הועיל. כיום האחות והמתלונן גרושים, אולם בשל ילדיהם המשותפים אין נתק מוחלט בין השניים.

הנאשם הוסיף כי בתקופה שקדמה להצתה, הוא הרבה לחשוב על אחותו ולדאוג לה. בדרכו חזרה לביתו לאחר משמרת במקום עבודתו, בהחלטה אימפולסיבית, החליט להצית את רכבו של המתלונן. לטענתו, לא היה כל תכנון מוקדם מעבר לכך וכי ידיעתו כיצד להצית את הרכב נבעה מסרטונים שצפה. על-פי טענתו, מטרתו הייתה רק להפחיד את המתלונן.

7. בתסקיר נאמר, כי הנאשם מכיר באחריותו לעבירה, הביע חרטה על מעשיו והוסיף כי כיום הוא מבין שדובר במעשה פלילי. לפי התרשמותה של קצינת המבחן, חרטת הנאשם נובעת בעיקר מהמחיר האישי שהוא נדרש הנאשם לשלם בשל העבירה ובכלל זה, מעצר הבית הממושך וכן בשל רצונו להינשא. בדומה, התרשמותה היא כי הנאשם מתקשה להביע אמפתיה כלפי המתלונן וכי הוא חש כעס ותסכול כלפיו.

קצינת המבחן הוסיפה כי על פי התרשמותה, העבירה נעברה בשל רצונו של הנאשם להתרות במתלונן ולהגן על אחותו. המצב הממושך שבו האחות הייתה נתונה, חוסר האונים של הנאשם לנוכח מצבה והתסכול בשל חוסר יכולתו להגן עליה, הובילו אותו להתנהגות תוקפנית וקיצונית של הצתת רכבו של המתלונן. עם זאת, התרשמותה היא כי הכעס הרב של משפחת הנאשם, לרבות אחותו, על מעשה ההצתה וכך גם ההליך המשפטי, חידדו לו את גבולות המותר והאסור וכי יש באלו כדי לשמש גורם הרתעתי. אולם בשל הרושם כי הנאשם מתקשה בוויסות רגשי, הוצע לו להשתלב בקבוצה פסיכו-חינוכית לניהול כעסים. הוא הסכים לכך, אך שלל קשיים משמעותיים בוויסות כעסיו. כיום, שירות המבחן בוחן אפשרויות טיפוליות נוספות עבורו.

8. בעניין גורמי הסיכון להישנות עבירות דומות, צוינו הפער בין התנהלותו הנורמטיבית של הנאשם לבין חומרת העבירה, קשייו בוויסות רגשי ובהתמודדות אדפטיבית וכן קשייו להביע אמפתיה כלפי הנפגע. לצד זה, צוינו גורמי סיכוי רבים לשיקומו ובהם, העובדה שזו העבירה הראשונה שעבר, הכרתו באחריותו למעשה, ההשפעה ההרתעתית של ההליך המשפטי, חרטתו, היותו נעדר דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים, המצוקה שנגרמה לו ממעשיו, דאגתו הרבה לשלום אחותו, נכונותו להשתלב בקבוצה טיפולית וכן יחסה של משפחתו למעשיו, אשר התבטאו בגינוי ובכעס על המעשה.

לסיכום, המלצת שירות המבחן היא כי למרות חומרת העבירה, לא יושת על הנאשם מאסר בפועל אלא מאסר בעבודות שירות למשך תקופה קצרה, אשר לא תפגע בו בהיבט התעסוקתי, לצד ענישה מותנית מרתיעה וצו מבחן אשר במסגרתו ישולב בטיפול קבוצתי מטעם שירות המבחן.

9. על רקע המלצת שירות המבחן, התבקש הממונה על עבודות שירות לבחון את התאמת הנאשם לעבודות שירות. בהתאם לחוות דעתו, הנאשם נמצא מתאים לעבודות שירות והומלץ כי יוצב בבית החולים הדסה עין כרם.

הראיות לעונש

10. לא הוגשו ראיות לעונש למעט מכתבו של המתלונן, אשר הוגש מטעם המאשימה (ת/1).

המכתב הוגש בפתח ישיבת הטיעונים לעונש מבלי שנמסר קודם לכן לעיונו של בא-כוח הנאשם, אשר התנגד להגשתו. לטענתו, המכתב, שאינו נושא תאריך, כולל עובדות רבות מופרכות, לא נכונות, שאף לא נתמכו בדבר. מאחר שלא התאפשר לו לחקור את המתלונן על תוכנו, התנגד להגשתו.

11. התנגדות ההגנה להגשת המכתב התקבלה בהחלטה שניתנה במהלך הדיון, אשר לפיה לא יינתן משקל לעובדות המובאות במכתב, אם לא נכללו בעובדות כתב האישום המתוקן.

תמצית נימוקי ההחלטה היו כי עוד ביום 21.10.2020 נקבעה ישיבת טיעונים לעונש ליום 22.12.2020, אך מאז נדחה הדיון מספר פעמים (לבקשת שירות המבחן או לבקשת בא-כוח הנאשם. ראו החלטות מהתאריכים הבאים: 18.11.2020, 30.11.2020, 27.4.2021, 9.5.2021, 10.5.2021, 11.5.2021). לפיכך לא הייתה הצדקה למסור להגנה את המכתב רק ביום הדיון, באופן שמנע שקילת אפשרות הזמנת המתלונן לחקירה על מכתבו.

12. מעבר לאמור בהחלטה האמורה, נבקש להוסיף כי סעיף 18(א) בחוק נפגעי עבירה, התשס"א-2001, קובע לאמור: "נפגע עבירה זכאי למסור הצהרה בכתב לגוף החוקר או לתובע, על כל פגיעה ונזק שנגרמו לו בשל העבירה, לרבות נזק גוף, נזק נפשי או נזק לרכוש; מסר הנפגע הצהרה כאמור, זכאי הוא שהתובע יביא את הצהרתו לפני בית המשפט בדיון בעניין גזר דינו של הנאשם, לפי הוראות פרק ה, סימן ז לחוק סדר הדין הפלילי...". סעיף 18(ג) מוסיף כי השרים (שר המשפטים והשר לביטחון פנים) "ייקבעו הוראות לעניין הצהרת נפגע לפי סעיף זה, לרבות לעניין דרכי הגשתה, תוכנה ועדכונה".

בהתאם להוראה זו, נקבע בתקנה 11 בתקנות זכויות נפגעי עבירה, תשס"ב-2002, כי הצהרת הנפגע תובא לפני בית המשפט בעת הדיון בעניין גזר הדין כאמור בסעיף 18 בחוק נפגעי עבירה. עם זאת, על פי סעיף 18(א) על הצהרת נפגע עבירה חלות ההוראות החלות על כל ראיה אחרת המוגשת בעניין העונש, ולפיכך ההגנה רשאית לבדוק את תוכן הדברים ואף לסתור זאת. אמנם הצהרת הנפגע מוגשת לבית המשפט רק בישיבת הטיעונים לעונש, אולם, אם בהצהרה זו נטענות עובדות שאינן עולות בקנה אחד עם עובדות כתב האישום שבהן הודה הנאשם, ההגנה רשאית לסתור זאת.

13. לשלמות הדברים נוסיף, כי הצהרת המתלונן במכתבו, שאף אינו נושא תאריך, כוללת עובדות רבות תמוהות מאד, בלשון המעטה, שעיקריהן יובאו להלן.

על פי הצהרת המתלונן, למחרת מועד הצתת הרכב, אמורה הייתה משפחתו לנסוע לחופשה ולכן המזוודות הונחו ברכב. אף נטען, כי ברכב היה כסף מזומן בסך 10,000 ₪. בעת ההצתה חנה הרכב קרוב לחדרם של ילדיו של המתלונן. אלמלא הבחין בהצתה, אירוע זה עלול היה להסתיים באסון כבד יותר. בעת שהמתלונן יצא בחופזה לבדוק מה קרה, אף אשתו, שהייתה בהיריון, רצה אחריו והחליקה על בטנה. כתוצאה מכך, כך נטען, הפילה את עובריה. עוד טען, כי בעקבות אירוע ההצתה, ילדיו מפוחדים וסובלים מסייטים ובין השאר, הבן הקטן מרטיב וזקוק לאביו עד שהוא נרדם.

עוד טען המתלונן, כי הרכב נרכש בכסף אשר מלכתחילה נועד למטרה אחרת וכי לאחר הצתתו, הוא רכש רכב פשוט וזול ובשל כך, נאלץ להוציא הוצאות כבדות. בכלל זה, אף נאלץ לרכוש רכב משפחתי נוסף שבאמצעותו יוכל להסיע את אמו לטיפולים רפואיים. כמו כן, בהיעדר תחבורה ציבורית נוחה באזור מגוריו, הוא נדרש להוצאות רבות עבור מוניות. עוד הוסיף, כי השריפה גרמה לריח פיח חזק בביתו ולכן נאלץ לרוקן מהבית את כל המיטלטליו, להזמין ניקוי וצביעה של קירות הבית ולמסור את כל הבגדים למכבסה. הוצאות פתאומיות אלו חייבו אותו, כך טען, ללוות כספים מחבריו. לסיכום

טען המתלון, כי הנזק הגיע לסך 20,000 ₪, סכום הוצאותיו היה בסך 32,000 ₪ ועוד סך 10,000 ₪ שהיה ברכב בעת השריפה. בנסיבות אלו ביקש, כי הנאשם יחויב לשאת במלוא סכומים אלו וכן כי יושת עליו עונש ההולם את מעשיו.

למקרא מכתבו של המתלון, אין להתפלא על התנגדותו של בא-כוח הנאשם להגשתו ואף לא על התנגדותו לתוכנו.

טענות הצדדים ודברי הנאשם

טענות המאשימה

14. בעניין נסיבות ביצוע העבירה, טענה המאשימה כי העבירה נעברה לאחר תכנון, על רקע סכסוך בין הנאשם לבין המתלון ולאחר הכנה שהתבטאה בהצטיידות בבקבוק בנזין שנרכש בתחנת דלק סמוכה; בשל חניית הרכב בשכונת מגורים, פוטנציאל הנזק היה רב וחמור, מעבר לנזק שנגרם; המניע למעשה הוא סכסוך משפחתי, שאותו ביקש הנאשם לפטור במעשה עברייני ואלים.

15. באת-כוח המאשימה טענה כי הערכים המוגנים שנפגעו ממעשה העבירה, הם הפגיעה בערך שלמות הגוף, בביטחון של אדם ובזכות לקניין. לעניין זה הפנתה אל דברי בית המשפט העליון בעניין חומרת עבירת ההצתה, שלפיהם בשל הפוטנציאל ההרסני הטמון בה והסכנה הרבה הנשקפת ממנה לגוף ולרכוש, עבירה זו היא מהעבירות החמורות בספר החוקים. לפיכך אף נקבע, כי עבירת הצתה מחייבת ענישה מחמירה ומרתיעה.

16. בעניין מדיניות הענישה הנוהגת, הפנתה באת-כוח המאשימה אל פסקי הדין הבאים:

ע"פ 2360/12 פלוני נ' מדינת ישראל (1.8.2012) (להלן - **ע"פ 2360/12 פלוני**) - המערער הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירת הצתה ובעבירה של הפרת הוראה חוקית. על רקע סכסוך שכנים הצית את רכבה של שכנתו והפר צו הרחקה. נשקלו הרשעותיו הקודמות ומנגד, נסיבותיו המיוחדות והחריגות ובכלל זה, היותו סייען של כוחות הביטחון והיותו סובל מפוסט טראומה. עונשו הועמד על 21 חודשי מאסר בפועל ומאסר מותנה.

ע"פ 7887/12 שאול נ' מדינת ישראל (24.4.2021) (להלן - **עניין שאול**) - המערער הורשע בעבירת הצתה לאחר ניהול הוכחות רק בשאלת שווי הרכוש שהוצת. על רקע סכסוך בינו לבין המתלון, הצית באמצעות דלק מגרש שבו היה ציוד רב השייך למתלון ולשותפו. נקבע מתחם עונש של 2-4 שנים. בהתחשב בבעיותיו על רקע נפשי, בהרשעותיו הקודמות הרבות, לרבות בעבירות אלימות ורכוש, הושתו 30 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי למתלון בסך 20,000 ₪.

ע"פ 1951/14 מקון נ' מדינת ישראל (15.2.2015) (להלן - **עניין מקון**) - המערער הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה. על רקע הערה שהעיר לו המתלון, הצית את החנות שלו. נקבע כי מתחם העונש הוא

4.5-2.5 שנות מאסר. בהתחשב בכך שהוא נעדר הרשעות קודמות ואף פיצה את המתלון בסך 20,000 ₪, הושתו 30 חודשי מאסר בפועל ומאסר מותנה.

ע"פ 6720/16 מדינת ישראל נ' פלוני (3.7.2017) (להלן - ע"פ 6720/16 פלוני) - המשיב הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה ובעבירת איומים. המשיב הגיע לפגישה משותפת בקשר למיזם מוזיקלי שעליו עבד עם בת זוגו דאז ועם המתלון. הוא חשד כי ישנו קשר רומנטי בין השניים ובשל כך הצית את רכבו של המתלון ואיים שיפגע בו באופן קשה. נקבע כי מתחם העונש הוא 4-2 שנות מאסר. בהתחשב בהודאתו, היעדר הרשעות קודמות, נכונותו לפצות את המתלון, נסיבות חייו הקשות, מצבו הכלכלי שהורע, תמיכת קרוביו ובהתחשב בתהליך שיקום וטיפול שאליהם פנה מיוזמתו, הושתו עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר מותנה וצו מבחן למשך שנה. ערעור המדינה התקבל ועונשו הוחמר למאסר בפועל למשך שנה.

17. המאשימה טענה כי על מתחם העונש ההולם הוא בין 30 ל-45 חודשי מאסר בפועל.

בעניין נסיבותיו של הנאשם טענה באת-כוח המאשימה, כי הנאשם יליד 1994 (כבן 27), נעדר הרשעות קודמות, הודה במעשה וחסך זמן שיפוטי. עם זאת, לטענתה, מתסקיר שירות המבחן עולה כי זו אינה העבירה היחידה שעבר וכי על-פי התרשמות שירות המבחן, הודאתו וחרטתו נבעו בעיקר מהמחיר שהוא משלם בעקבות העבירה. בדומה, החרטה אינה כוללת אמפתיה כלפי המתלון, אלא להיפך. לטענתה, התסקיר אינו חיובי ואף אינו מצדיק הליך של שיקום. אמנם הומלץ על השתתפות מאסר בעבודות שירות והנאשם אף נמצא מתאים לכך, אך ענישה זו אינה הולמת עבירת הצתה ולטענתה, אף לא התקיימו נסיבות המצדיקות סטייה לקולה ממתחם העונש.

עמדת המאשימה היא אפוא, כי יש לקבוע את עונשו של הנאשם בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם, כך שעונשו יהיה 34 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה, קנס ופיצוי למתלון.

בעניין הפיצוי למתלון נטען, כי די במתואר בכתב האישום כדי ללמוד על הנזק שנגרם.

טענות ההגנה

18. בא-כוח הנאשם טען כי האירוע התרחש על רקע התנכלויותיו של המתלון לגרושתו, אחותו של הנאשם, ועל רקע מחלוקות בנושא משמורת שני ילדיהם המשותפים. שתי בנותיהם נפטרו ולגבי שני הבנים נקבע כי יהיו במשמורת אמם. אמנם בכתב האישום נאמר כי הצתת הרכב הייתה על רקע סכסוך בין הנאשם למתלון, אולם בא-כוח הנאשם הדגיש, כי סכסוך זה אמנם לא הצדיק את העבירה. עם זאת טען, כי הנאשם נעדר הרשעות קודמות, מעצרו בהליך הנדון היה מעצרו הראשון בחייו ואף יש לתת משקל לכך שכתב האישום הוגש בעודו משוחרר בתנאים.

עוד טען, כי יש לתת משקל להודאת הנאשם ולהכרתו באחריותו כבר בתחילת החקירה, בבית המשפט ובפני שירות

המבחן. עוד הפנה אל הרקע לאירוע ואל הנסיבות אשר תוארו בתסקיר, בכלל זה, האלימות הפיזית שחוותה אחות של הנאשם מצד המתלונן. עוד הוסיף, כי הנאשם הוא בן למשפחה עובדת ומתפרנסת בכבוד שאינה מעורבת בפלילים ואף הנאשם עובד ותומך במשפחתו.

19. בא-כוח הנאשם הפנה אל התסקיר, שעל-פיו הנאשם מתחרט על המעשה ומבין את השלכותיו וטען, כי אף ההליך הפלילי משמש עבורו גורם מרתיע. לטענתו, אין לקבל את טענת המאשימה כי התסקיר אינו חיובי. אלמלא התרשמות שירות המבחן הייתה חיובית, לא הייתה המלצה על השתת מאסר בעבודות שירות. שירות המבחן אף נתן משקל לסיכויי שיקומו של הנאשם, לכך שזו העבירה הראשונה שעבר, לכך שאינו בעל חשיבה והתנהלות עבריינית וכן לכך שהעבירה נעברה מתוך דאגתו לשלום אחותו. בדומה, הנאשם נמצא מתאים לעבודות שירות.

20. בעניין מכתבו של המתלונן הוסיף, כי די בקריאתו כדי ללמוד על אופיו של המתלונן, אשר במכתבו, שאף אינו נושא תאריך, תיאור דברים חסרי כל בסיס אשר לא נתמכו בדבר.

21. בא-כוח הנאשם טען כי מתחם העונש ההולם בנסיבות העניין הוא בין מאסר בעבודות שירות למאסר בפועל לתקופה קצרה. מכל מקום, הענישה שביקשה המאשימה מחמירה ומוגזמת.

לנוכח הזמן הרב שחלף מאז האירוע, העובדה שהנאשם היה נתון לתנאים מגבילים תקופה ממושכת, תחילה במעצר בית מלא ולאחר מכן הייתה הקלה מסוימת ולנוכח כל טענותיו, טען בא-כוח הנאשם כי אין להשית על הנאשם מאסר בפועל, אלא יש לאמץ את המלצת שירות המבחן. בהתאם לכך ובהתחשב בכך שלנוכח התיקון לחוק בעניין עבודות שירות המאפשר כי יהיו למשך תקופה של עד תשעה חודשים, עתר להשית על הנאשם עונש של מאסר בעבודות שירות.

22. בעניין מדיניות הענישה הנוהגת טען בא-כוח הנאשם, כי בגזר דין שנתתי בהליך אחר, הושת על נאשם שהורשע בעבירת הצתה עונש מאסר למשך חמישה חודשים. גזר הדין לא הוגש ולמרות ניסיונותי, לא איתרתי גזר-דין כאמור.

עם זאת, נמצא גזר דין שנתתי בת"פ (מחוזי ירושלים) 69603-11-18 מדינת ישראל נ' סלאימה (14.4.2019) (להלן - **עניין סלאימה**), שעניינו הרשעה בעבירה של הצתת רכב, על רקע סכסוך שכנים בעניין חלקת קרקע. ההצתה הסבה נזק גם לרכוש נוסף. הנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון, אשר כלל הסכמה לכך שיושטו עליו 13 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי למתלונן, אשר הועמד על סך 6,000 ₪. למרות הרשעותיו הקודמות הרבות של הנאשם באותו עניין, המאשימה הצדיקה את העונש המוסכם בקשיים ראייתיים משמעותיים, בהודאת הנאשם ובהכרתו באחריותו.

דברי הנאשם

23. הנאשם אמר כי טעה וכי עתה הוא משלם מחיר על טעותו. לדבריו, הרס לעצמו את החיים, הרס את עצמו, את עבודתו ואת משפחתו וכי עתה הוא מבקש לחזור לחיים שהיו לו. עוד הוסיף, כי עתה אינו עובד וכן כי הוא מתנצל על כל

מה שעשה.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

הערכים החברתיים שנפגעו מהעבירה ומידת הפגיעה בהם

24. הערכים החברתיים הנפגעים מעבירת הצתה הם ערך ההגנה על שלום היחיד והציבור וההגנה על הקניין. כך גם הערך שעניינו תחושת הביטחון האישי ובטחון הציבור.

חומרת עבירת ההצתה נלמדת בין השאר מהעונש המרבי הקבוע לצדה, העומד על חמש-עשרה שנות מאסר. פעם אחר פעם הדגיש בית המשפט העליון בפסיקתו את חומרתה הרבה של עבירה זו, אף באותם מקרים שבהם נגרם נזק רק לרכוש. אולם לנוכח הסיכון הגלום בהצתה, העובדה שהאש עלולה להתפשט ללא שליטה ולהסב אף נזקים לגוף ולרכוש רב המצוי בסביבת הרכוש שהוצת, הודגשה חומרתה היתירה של עבירה זו. כך בין השאר נאמר, כי "בהצתה טמון נזק הרסני. אש המתפשטת באופן בלתי מבוקר זורה הרס, ומסכנת את האדם ואת החי, את הגוף ואת הרכוש. לא בכדי עמד בית משפט זה על חומרת עבירת ההצתה, ודומה כי אין צורך להכביר בכך מילים" (ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל (2.2.2020), כבוד השופט ע' גרוסקופף, פסקה 6).

לנוכח חומרתה, אף הודגש כי עבירה זו מחייבת החמרה בענישה וכי בדרך כלל, הענישה בשל עבירת הצתה היא מאסר בפועל. כאמור בעניין ע"פ 6720/16 פלוני, "בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת ההצתה ועל הצורך להיאבק בה באמצעות ענישה משמעותית ומרתיעה, בהדגישו את פוטנציאל הנזק המשמעותי אשר טמון בעבירה זו ואת חוסר היכולת לשלוט בתוצאותיה או לצפותן (...). משיקולים אלה הוטעם בעבר כי הצתה, לא כל שכן כזו שהייתה עלולה להוביל לקיפוח חיי אדם, מחייבת השתת עונש מאסר בפועל (...)" (שם, כבוד השופט ס' ג'ובראן, פסקה 9 וכן ראו את הפסיקה הרבה הנזכרת שם).

25. למרות חומרתה הרבה של עבירת ההצתה, ישנם "מדרגי ביניים של חומרה" ובהתאם לכך, גם מדרג בענישה (ע"פ 4036/13 אמארה נ' מדינת ישראל (5.10.2014), כבוד השופט י' עמית, פסקה 6). מדרג זה נובע מנסיבותיה של העבירה ובכלל זה, "הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידית של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פזיזות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש ... מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה" (שם).

בעניינו נראה כי מדובר בהצתה במדרג חומרה בינוני ובהתאם לכך, אף הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים הייתה בעוצמה בינונית. זאת לנוכח הצתת הרכב באופן שבו האש עלולה הייתה להתפשט אף לרכוש אחר. עם זאת, לא הייתה כוונת פגיעה בנפש או ברכוש נוסף.

מדיניות הענישה הנוהגת

26. מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות הצתה נבחנה תוך מתן דגש לענישה שנקבעה בנסיבות של הצתת רכב, בשונה למשל, מהצתת מבנים. בהתאם לכך, נבחנו פסקי הדין הבאים.

ע"פ 8435/17 נפתלי נ' מדינת ישראל (7.4.2019) (להלן - עניין נפתלי) - המערער הורשע על-פי הודאתו בעבירת הצתה, לאחר שיחד עם נאשם נוסף הצית את רכבו של המתלונן, בשל חשדו כי יש לו קשר רומנטי עם גרושתו. נקבע כי מתחם העונש הוא בין 8 ל-22 חודשי מאסר. בהתחשב בנסיבותיו האישיות, לרבות מצבו הרפואי המורכב ובהרשעותיו הקודמות, הושתו עליו 10 חודשי מאסר בפועל, הופעל מאסר מותנה למשך 6 חודשים במצטבר, הושת מאסר מותנה נוסף וכן חיוב בפיצויים למתלונן בסך 4,000 ₪. הערעור על העונש נדחה, אך נקבע כי המאסר המותנה יופעל בחופף, כך שסך כל משך המאסר יהיה למשך 10 חודשים.

ע"פ 3941/19 ממרם נ' מדינת ישראל (2.10.2019) (להלן - עניין ממרם) - המערער הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה, בשל הצתת שלושה כלי רכב של שכנו. בשל קשיים ראייתיים, הוסכם כי המאשימה תעתור להשתתף 14 חודשי מאסר בפועל. בהתחשב בגילו הצעיר של המערער, בתסקיר החיובי, בתהליך השיקום שהחל בו, בתקופת מעצרו ובתקופת מעצר הבית הממושכת, בעובדה שההצתה הייתה על רקע העובדה שהמתלונן חנה בחניית אביו הנכה של ובכך ששילם למתלונן פיצוי בסך 100,000 ₪, שעלה על שווי כלי הרכב שהוצתו, עונש המאסר בפועל שהושת על המערער הועמד על 13 חודש, תוך קביעה כי אין מקום להשתתף מאסר בעבודות שירות.

ע"פ 4052/15 חיימוב נ' מדינת ישראל (10.12.15) (להלן - עניין חיימוב) - המערער, שאין לחובתו הרשעות קודמות, הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה, לאחר שהצית את רכבה של חברתו לשעבר של חברו. על-פי הסדר הטיעון נקבע כי העונש המרבי יהיה 20 חודשי מאסר בפועל. נקבע מתחם עונש בין 12 ל-26 חודשי מאסר. העונש הועמד על 12 חודשי מאסר בפועל. הערעור נדחה.

27. מפסקי הדין האמורים ומאלו שאליהם הפנתה המאשימה (כאמור לעיל, ההגנה לא הפנתה לפסיקה), עולה אפוא, כי טווח הענישה שהושת בנסיבות של הצתת רכב נע בדרך כלל בין 10 חודשי מאסר בפועל (עניין נפתלי), לכ-13 חודשי מאסר בפועל (עניין ממרם), שבו דובר בשלושה כלי רכב; עניין סלאיימה; בע"פ 6720/16 פלוני ובעניין חיימוב, העונש הועמד על שנת מאסר בפועל).

אמנם נמצאו גם פסקי דין אשר קבעו ענישה מחמירה יותר, אך באותם מקרים דובר בהרשעה בעבירות נוספות, בנאשמים שלחובתם היו הרשעות קודמות משמעותיות או שנוהלו הוכחות. כך למשל, בפסקי הדין הבאים: ע"פ

2360/12 פלוגי, עונש המאסר בפועל הועמד על 21 חודש, בשל הרשעה בהצתת רכב ובהפרת הוראה חוקית; ע"פ 6463/11 ברדוגו נ' מדינת ישראל (5.6.2012) - המערער, שלחובתו הרשעות קודמות רבות הורשע בעבירות נוספות ובנוסף לרכב שהוצת ניזוקו עוד שני כלי רכב, עונש המאסר הועמד על 40 חודש; ע"פ 1846/13 עמאש נ' מדינת ישראל (1.12.2013) - שני המערערים הורשעו לאחר שמיעת ראיות בעבירת הצתה של רכב ובעבירות נוספות. לחובת אחד מהם הרשעות קודמות ואף הופעל מאסר מונתה במצטבר לעונש המאסר למשך 38 חודש שהושת עליו. על השני הושת מאסר למשך 27 חודש; ע"פ 907/14 רחמים נ' מדינת ישראל (18.11.2014) - המערער, שלחובתו הרשעות קודמות ומאסר מונתה בר הפעלה, הורשע בהצתת רכב. הושתו 30 חודשי מאסר בפועל והופעל מאסר מונתה במצטבר; ע"פ 5758/13 נסאסרה נ' מדינת ישראל (12.2.2014) - הרשעה בהצתת רכב ובעבירות נוספות לאחר שמיעת ראיות. נקבע מאסר בפועל למשך 24 חודש).

שני המקרים הנוספים שאליהם הפנתה המאשימה, אשר בעניינם הושתו 30 חודשי מאסר בפועל, היו חמורים יותר, בין השאר, בשל הרכוש שהוצת ומיקום ההצתה (בעניין שאול, הצתת רכוש במגרש; בעניין מקונן, הצתת חנות).

28. אף בהתקיים נסיבות מיוחדות נקבע כי לנוכח חומרת עבירת ההצתה, בדרך כלל ולמעט מקרים חריגים, יש להשית מאסר בפועל ולא בדרך של עבודות שירות. כך נקבע בין השאר, בעניין ממרם, כי חרף הנסיבות הרבות המקלות, אין מקום להפחתת העונש (13 חודשי מאסר), למאסר בעבודות שירות (שם, פסקאות 2-3). כך נקבע גם בעניין ע"פ 6720/16 פלוגי, עת ראה בית המשפט העליון להחמיר בעונש ולהעמידו על שנת מאסר בפועל חלף ששה חודשי מאסר בעבודות שירות, זאת תוך קביעה כי "יש לחזור ולהבהיר כי הגם שישנה חשיבות לשיקולי השיקום, הם אינם חזות הכול, ובצד ניצבים שיקולי הגמול וההרתעה (...). כאמור לעיל, עמד בית משפט זה על כך שבעבירות ההצתה ראוייה לרוב הטלת עונש מאסר בפועל. חרף נסיבותיו האישיות המקלות של המשיב וסיכויי השיקום הממשיים, נסיבותיה של עבירת ההצתה שביצע אינן קלות... נוכח המקובץ, קשה להלום סטייה ניכרת ממתחם הענישה ההולם עד כדי הימנעות מהשתת עונש מאסר בפועל" (שם, פסקה 10 וראו פסקה 11).

29. מכל האמור עולה אפוא, כי בהתאם למדיניות הענישה הנוהגת בעניין עבירות ההצתה, בדרך כלל יושת מאסר בפועל ולא בעבודות שירות. כך במיוחד אם הנסיבות חמורות במיוחד.

"עבירת ההצתה בה הורשע המערער היא עבירה חמורה ביותר הטומנת בחובה סיכון רב לשלומם של הציבור (ראו, ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל (8.11.2012), בפסקה 3 (להלן: עניין סורי)). הדבר נכון בפרט בענייננו משום שמדובר בהצתת חנות הממוקמת באזור מגורים. בית משפט זה קבע לא פעם כי נוכח חומרתה הרבה של עבירת ההצתה לא ניתן להסתפק בעונש שאינו כולל רכיב משמעותי של מאסר בפועל (שם, בפסקה 4; עוד ראו, ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל (18.3.2007), בפסקה ה(4))" (עניין מקונן, כבוד השופטת (כתוארה אז) א' חיות, פסקה 6).

עם זאת, כאמור שם בהמשך הדברים, אין לשלול כי בנסיבות מסוימות תהיה הצדקה לכך שעונש המאסר יהיה בעבודות שירות ולא מאסר בפועל.

"אמנם, כפי שמציין בא כוח המערער, במקרים מסוימים הוטלו על מי שהורשעו בעבירות של הצתה עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. ואולם, עיון בפסקי הדין אליהם הפנה בא כוח המערער מלמד כי הדבר נבע משיקולי שיקום כבדי משקל שהיו קיימים באותם מקרים, ובשים לב להמלצת שירות המבחן להימנע מעונש מאסר מאחורי סורג ובריח (ראו, עניין סורי, בפסקה 5; ע"פ 4390/03 ספנוב נ' מדינת ישראל (18.8.2003); ת"פ (ב"ש) 9773-03-10 מדינת ישראל נ' אזולאי (16.9.2013); ת"פ (י-ם) 21006-03-11 מדינת ישראל נ' פינטו (22.7.2012))."

בהתאם לכך, בלא מעט מקרים (נוסף על אלו שהוזכרו בעניין מקונן), שבהם למרות המדיניות הנהוגה להחמיר בענישת עוברי עבירת הצתה תוך השתת עונשי מאסר בפועל, הושתו עונשי מאסר בעבודות של שירות. כך למשל במקרים הבאים, אשר בכולם דובר בהצתת רכב:

ע"פ 6466/18 ראגאבי נ' מדינת ישראל (1.5.2019) - הרשעה בעבירת הצתה, אך הרכב לא נשרף כליל. עונשו של המערער השווה לעונשם של שותפיו והועמד על שישה חודשי מאסר בעבודות שירות.

ע"פ 3302/16 פלונית נ' מדינת ישראל (9.4.2017) - המערערת ושלושה נוספים הורשעו בעבירת הצתה בשל הצתת רכב וכן בעבירות אלימות חמורות נוספות. על השותפים הושתו עונשי מאסר בפועל (למשך 14, 18 ו-22 חודש), אך על המערערת הושתו ששה חודשי מאסר בעבודות שירות.

ע"פ 2166/18 פלוני נ' מדינת ישראל (17.5.2018) - המערער הורשע על-פי הודאתו בהצתת רכב עם שני אחרים. בשל חלקו הפסיבי, גילו הצעיר, היעדר הרשעות קודמות ומטעמי אחידות בענישה, בערעור הופחת עונשו מתשעה חודשי מאסר בפועל לשישה חודשי מאסר בעבודות שירות.

ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל (8.11.2012) - המערער הורשע על-פי הודאתו בעבירת הצתה, לאחר שהצית רכב של מי שסירבה להיות עמו בקשר. בשל גילו הצעיר, היעדר הרשעות קודמות, העובדה שהרכב לא נשרף כליל, העונש הופחת מ-9 חודשי מאסר לשישה חודשי מאסר בעבודות שירות.

ע"פ 9427/11 מדינת ישראל נ' אנדג'ר (16.2.2012) - המשיבים הורשעו בעבירת הצתה, בשל הצתת משאית על רקע תחרות עסקית. בהיעדר הרשעות קודמות ולנוכח המלצת שירות המבחן, הושתו על שניהם ששה חודשי מאסר בעבודות שירות. ערעור המדינה נדחה.

ת"פ (מחוזי מרכז) 54916-05-18 מדינת ישראל נ' קרינאוי (22.1.2020) על הנאשם העיקרי בעבירת הצתת הרכב הושתו 27 חודשי מאסר, אך על שותפו, אשר הורשע בסיוע להצתה, הושתו 9 חודשי מאסר בעבודות שירות, בהתאם להמלצת שירות המבחן.

30. בעת בחינת האפשרות של השתת עונש מאסר בעבודות שירות, יש לתת את הדעת לכך שבעבר ענישה זו הוגבלה לשישה חודשים, כך שלא מן הנמנע כי שלילת עונש זה בשל עבירות הצתה נבעה גם ממגבלה זו. דומה כי מעת שניתן להשית מאסר בעבודות שירות אף למשך פרק זמן ממושך יותר, עד תשעה חודשים, ענישה זו עשויה להלום את עבירת ההצתה אף בנסיבות שעבר נקבע כי אינה מתאימה.

[לשלמות הדברים נעיר, כי האפשרות לקבוע כי נאשם יישא מאסר בעבודות שירות, אם משך המאסר המרבי הוא תשעה חודשים, נקבעה בהוראת שעה, שתוקפה למשך שנתיים, עד יום 31.3.2021 (חוק העונשין (תיקון מס' 133 - הוראת שעה), התשנ"ח-2018, שתחילתו ביום 1.4.2019 ותוקפו לשנתיים (ס"ח תשע"ח מס' 2742 מיום 26.7.2018 עמ' 886)). ביום 24.3.2021 פורסם תזכיר חוק, המציע להאריך את תוקפה של הוראת שעה זו (תזכיר חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות) (הארכת תוקף הוראת שעה), התשפ"א-2021), אולם נכון להיום טרם הוארך תוקפה של הוראת שעה. למרות זאת, תוקפה הוארך אוטומטית עד יום 6.7.2021 בהתאם להוראת סעיף 38 בחוק יסוד: הכנסת, המורה כי חיקוק שתוקפו אמור היה לפקוע בתקופה שלאחר פיזור של הכנסת, יעמוד בתקפו עד תום שלושה חודשים מתחילת כהונתה של הכנסת הנכנסת].

שקילת הנסיבות הקשורות בעבירה

31. במסגרת שקילת הנסיבות הקשורות במעשה העבירה נשקלו השיקולים העיקריים הבאים:

ראשית, אמנם הנאשם טען כי עבר את העבירה מתוך החלטה רגעית, אך בפועל, מדובר בעבירה אשר נעברה לאחר תכנון מוקדם ולאחר הכנה, אשר כללה את רכישת הבנזין ונסיעה מיוחדת אל שכונת מגוריו של המתלון.

שנית, העבירה נעברה מתוך רצונו של הנאשם לפגוע במתלון בשל מעשיו הנטענים כלפי אחותו ובשל הסבל הרב אשר על-פי טענת הנאשם, המתלון הסב לאחותו. למרות זאת יש להדגיש, כי אפילו ניתן להבין ללב של הנאשם, אשר ביקש לסייע לאחותו ולגונן עליה, אין בתחושותיו הקשות כלפי המתלון לנוכח מעשיו הנטענים, קשים ככל שיהיו, כדי להצדיק את המעשה החמור שעשה.

שלישית, הנזק הרב שנגרם, בעוד הנזק שעלול היה להיגרם, אילו האש התפשטה, עלול היה להיות חמור בהרבה.

רביעית, הנאשם עבר את העבירה לבדו, הוא יכול היה להבין את הפסול במעשיו ואף יכול היה להימנע מהמעשה. עצם הצורך בנסיעה עד שכונת מגוריו של המתלון אף שולל את טענת הנאשם, כי דובר במעשה ספונטני, אשר נבע מכעסו על המתלון בשל פגיעתו הנטענת באחותו.

קביעת מתחם העונש ההולם - סיכום

32. בהתאם לעיקרון ההלימה, תוך התחשבות בערכים החברתיים שנפגעו ממעשה העבירה, כמפורט לעיל, בכך שמידת הפגיעה בערכים החברתיים הייתה כאמור, במידה בינונית וכן תוך מתן משקל למדיניות הענישה הנהוגה כמפורט לעיל, ובנסיבות שבהן נעברה העבירה, מתחם העונש ההולם במקרה הנדון נע בין **תשעה חודשי מאסר, לרבות בעבודות שירות, לבין שנתיים מאסר.**

גזירת עונשו של הנאשם

נסיבותיו של הנאשם

33. נסיבותיו של הנאשם אשר נשקלו בעת גזירת עונשו הן בעיקרן אלו:

ראשית, הנאשם צעיר כבן 27, אין לחובתו הרשעות קודמות ומדובר במי שעד היום ניהל אורח חיים נורמטיבי ללא מעורבות בפלילים, שעבד לפרנסתו. בנסיבות אלו, אף נשקלה העובדה כי עונש מאסר בפועל עשוי להשליך לרעה על עתידו ועל סיכוייו לשוב אל מעגל החיים הנורמטיבי.

שנית, לזכות הנאשם יש לזקוף את העובדה שהכיר באחריותו, הודה במעשיו כבר בעת חקירתו במשטרה וכן הודה בבית המשפט ובכך חסך זמן שיפוטי.

שלישית, הנאשם הביע צער על מעשיו ואף הביע תחושות בושה לנוכח תגובות בני משפחתו, שאף כעסו עליו בשל מעשיו. בנסיבות אלו, בניגוד לטענת המאשימה ולנוכח מעשיו הנטענים של המתלונן כלפי אחות של הנאשם, לא נראה יש לזקוף לחובת הנאשם את העובדה שעל-פי התסקיר, הוא לא גילה אמפתיה כלפי המתלונן.

רביעית, הנאשם נעצר לצורכי חקירה ביום 12.1.2020 וביום 19.1.2020 שוחרר בתנאים למעצר בית מלא. לאחר הגשת כתב האישום נשאר תנאי השחרור האמורים על כנם (החלטה מיום 9.2.2020 בתיק מ"ת 69183-01-20). בהחלטה מיום 4.8.2020 אומצה המלצת שירות המבחן, שלפיה הורשה לצאת לעבודה בפיקוח אחיו ורק בשעות היום. נמצא אם כן, כי הנאשם שהה במעצר בית מלא במשך כשבוע חודשים ומאז, במשך כתשעה חודשים וחצי, במעצר בית חלקי (אף אם חלק מתקופה זו הוא בעטין של בקשות לדחיית ישיבת הטיעונים לעונש). בשל תקופה ממושכת זו, ניתן משקל אף לעובדה שבמשך כשישה עשר חודש הנאשם היה נתון במעצר בית מלא או חלקי.

חמישית, מלכתחילה כוונותיו של הנאשם היו טובות, בכך שביקש לסייע לאחותו ולגונן עליה, אך כמאמר המלאך למלך כוזר, "כוונתך רצויה אבל מעשיך אינם רצויים" (ספר הכוזרי, רבי יהודה הלוי, מאמר א', פתיחה).

גזירת העונש המתאים לנאשם

34. איזון מכלול השיקולים שעליהם עמדנו, לרבות עמדת המאשימה וטענותיו של בא-כוח הנאשם, מוביל לכך שיש להעמיד את עונשו של הנאשם ברף הנמוך של מתחם העונש ההולם. זאת לצד מאסר מותנה שימש גורם מרתיע מפני חזרת הנאשם על עבירות מהסוג שעבר.

35. בעת גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש, אף נשקלה, כמתחייב, הערכת שירות המבחן, כפי שהובאה בתסקיר ונשקלה המלצתו. על-פי התסקיר, למרות גורמי סיכון מינוריים שצוינו, מדובר במי שכלל, אינו מוגדר כמי שנשקפת ממנו מסוכנות בדבר אפשרות חזרה על עבירות. שירות המבחן אף ציין כי ניכרים גורמי סיכוי משמעותיים לשיקומו ולהתרחקותו מעבירות. בכלל זה העובדה שמדובר בעבירה ראשונה (עבירה נוספת מאוחרת יותר שהוזכרה, טרם התבררה ואף נסיבותיה אינן ברורות), הכרת הנאשם באחריותו למעשה, חרטתו, ההשפעה ההרתעתית של ההליך המשפטי, העובדה שהנאשם נעדר דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים, המצוקה שנגרמה לו ממעשיו, דאגתו הרבה לשלום אחותו, נכונותו להשתלב בקבוצה טיפולית והעובדה שמשפחתו גינתה את המעשה ואף כעסה עליו. בהתאם לכך וכאמור, המליץ שירות המבחן להימנע מהשתת מאסר בפועל על הנאשם וחלף זאת לקבוע כי המאסר יהיה בעבודות שירות.

36. לא אחת נקבע כי "בית המשפט אינו מחויב לאמץ את המלצות שירות המבחן, הגם שיש ליתן להן את המשקל הראוי. ראייתו של בית המשפט רחבה יותר, וכוללת התייחסות למכלול של נסיבות ושיקולים, אשר אינם נמנים, בהכרח, על מערכת השיקולים המנחים את קצין המבחן (רע"פ 9316/17 נדא שאער נ' מדינת ישראל (25.12.2017); רע"פ 16/9460 גרנבי נ' מדינת ישראל (12.3.2017)" (רע"פ 638/18 רוני גולן נ' מדינת ישראל (1.5.2018), כבוד השופט א' שוהם, פסקה 13).

לצד זה גם נקבע, כי יש לתת משקל של ממש להמלצות שירות המבחן. "על החשיבות שמייחס בית משפט זה להמלצת שירות המבחן, עמד בית משפט זה פעמים רבות [ראו, למשל: ע"פ 1399/91 ליבוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(1) 177, 186-187 (1993)]. שירות המבחן הינו גורם סטטורי הממלא תפקיד חשוב ביותר ומייעץ לבית המשפט עצות שמסקלן רב. בע"פ 4102/08 דירבאס נ' מדינת ישראל (10.12.2008) פסק השופט (כתארו אז) א' רובינשטיין כי שירות המבחן מהווה 'עיניים, אוזניים וגם קול הלב לבתי המשפט בבואם להחליט בדבר מעצר או עונש', וכן כי שירות המבחן מהווה 'גורם טיפולי ומעקבי חשוב' (ע"פ 8706/15 חמודה נ' מדינת ישראל (06.07.2016), כבוד השופט י' דנציגר, פסקה 19). עוד נקבע לא אחת, כי "במקרים המתאימים לכך, יש ליתן מעמד בכורה לשיקול השיקומי על-פני העיקרון המנחה בענישה, הוא עיקרון ההלימה" (ע"פ 9147/17 אבו עבד נ' מדינת ישראל (20.09.2018), כבוד השופט י' וילנר, פסקה 13 והפסיקה שם).

לפיכך, בהתחשב בכך שהנאשם נעדר הרשעות קודמות, ניהל אורח חיים נורמטיבי עד האירוע נושא אישום זה ולאחריו ואף מכל הטעמים אשר פורטו בתסקיר שירות המבחן ואלו שפורטו לעיל, נראה כי יהיה זה נכון להשית על הנאשם מאסר בעבודות שירות, גם אם למשך מלוא התקופה המרבית - למשך תשעה חודשים. בנסיבות העניין, נראה כי לנוכח תכליתה של ענישה זו, "לאזן בין הצורך להטיל על נאשם עונש מאסר בגין עבירה שעבר, לבין הרצון לסייע בשיקומו ולהימנע מההשלכות המזיקות הנלוות לריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח" (רע"ב 8220/19 מדינת ישראל נ' הישאם (13.7.2020), כבוד השופט ע' גרוסקופף, פסקה 32), תהיה זו הענישה ההולמת בנסיבות העניין.

לצד זה תושת על הנאשם גם ענישה מותנית מרתיעה, אשר במסגרתו ישולב בקבוצה הטיפולית שעליה הומלץ בתסקיר שירות המבחן וכן פיצוי מסוים למתלונן.

בנוסף לכך, הנאשם יועמד בצו מבחן למשך שנה, אשר במסגרתו ישתתף במסגרת טיפולית לפי קביעת שירות המבחן.

37. בכל הנוגע לנושא הפיצוי למתלונן, נשקלו השיקולים הבאים: **ראשית**, לא רק שלא הובאו ראיות של ממש בעניין שווי המכונית שנשרפה ובעניין היקף הנזק, אלא ממכתבו של המתלונן, שתוכנו פורט לעיל, עולה כי נעשה ניסיון פסול מצדו להעמיס על הנזק שנגרם משרפת הרכב עוד שלל נזקים שאינם קשורים באותו נזק ואשר ספק אם אמנם נגרמו. כל זאת, אף מבלי לתמוך דבר מהסיפורים אשר שולבו במכתבו באף לא מסמך אחד המבסס את עצם הנסיבות שבעטיין ביקש פיצויים נוספים או את היקף הסכומים שלהם טען. מדובר אפוא, בהתנהלות פסולה ולא ראויה, אשר יש לתת לה משקל ממשי בעת קביעת סכום הפיצוי שישלם הנאשם למתלונן; **שנית**, נשקלה מצוקתו הכלכלית של הנאשם, כפי שבאה לידי ביטוי בין השאר, בתסקיר שירות המבחן; **שלישית**, כידוע, הכלל לעניין הפיצוי שנפסק למתלונן הוא כי בדרך כלל, יהיה זה פיצוי סמלי בלבד, אשר לא נועד לפצות באופן ממשי על מלוא הנזק.

גזר הדין - סיכום

38. מכל הטעמים שהובאו, על הנאשם נגזרים העונשים הבאים:

א. מאסר למשך תשעה חודשים שאותו יישא בעבודות שירות.

בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות (להלן - **הממונה**), הנאשם יעשה את עבודות השירות בבית החולים 'הדסה עין כרם' בירושלים, בהיקף של חמישה ימים בשבוע, 8.5 שעות ביום, החל מיום 14.6.2021, או מועד אחר שיקבע הממונה. המפקח האחראי ושאר התנאים, בהתאם לחוות דעת הממונה מיום 2.12.2020.

ב. מאסר מותנה למשך ארבעה חודשים. הנאשם לא יישא עונש מאסר זה, אלא אם יעבור תוך שלוש שנים עבירת הצתה או עבירת רכוש מסוג פשע.

ג. מאסר מותנה למשך חודשיים. הנאשם לא יישא עונש מאסר זה, אלא אם יעבור תוך שלוש שנים עבירת רכוש מסוג עוון.

ד. פיצוי למתלונן בסך ₪ 1,500. הפיצוי ישולם תוך שנה מהיום.

ה. צו מבחן למשך שנה, אשר במסגרתו ישולב הנאשם בטיפול במסגרת שירות המבחן, לפי שיקול דעת קצינת המבחן.

צו המבחן ניתן לאחר שבהתאם לסעיף 3 בפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, הוסברה לנאשם משמעות הצו והוא הביע את נכונותו למלא אחר הוראותיו. כמו כן, בהתאם להוראה זו, הוא אף הוזהר כי אם לא ימלא אחר הצו מכל בחינה שהיא או יעבור עבירה נוספת, יהיה צפוי לעונש על העבירה שבגללה ניתן הצו.

39. מזכירות בית המשפט תשלח את גזר הדין אל **שירות המבחן למבוגרים** וכן אל **הממונה על עבודות שירות**.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך ארבעים וחמישה יום.

ניתן היום, כ"ג בסיוון התשפ"א, 3 ביוני 2021, במעמד הנאשם ובאי-כוח הצדדים, כאמור בפרוטוקול הדיון מהיום.

תמר בר-אשר,
שופטת